

Costums del temps nadalenc

DE LA FESTA DEL PI

En arribar aquest temps nadalenc, sempre ens plau recordar belles tradicions, que precisament per estar lligades amb monografies religioses — no tan sols del Déu Infant, sinó dels Sants — el fan atractiu, i malgrat que sabem que cada any que passa se'ns acosta més la vida eterna, no per això deixem d'esperar-lo amb goig d'infant, les cançons, nades i rondalles que li omplen una petita part de l'any. Bé prou que les coneixem, però sempre ens sorprenen noves i diàfanes, clares com l'aigua pura que raja de la deu.

En aquestes diades de fi d'any recordem «l'home dels nassos», que segons erudits historiadors el fan originari de Mallorca, en els temps de Jaume I, per a celebrar la conquesta de la capital mallorquina.

Recordem també les «estrenes» (aguinaldos) provinent de «l'agui l'an neu», que els pobles de Provença prou en sabrien donar raó quan la mainada anava al bosc a tallar un ram d'esca, a canvi del qual n'obtenien llatinadures.

Avui ens deturarem a explicar molt lleugerament «la festa del Pi», que per Sant Silvestre i Santa Coloma es celebra encara a la vila comtal de Centelles en honor a la Santa màrtir. Hi ha una dansa molt bonica que tu, llegidor, possiblement la records d'haver-la vist ballar al nostre Grup Folkloric.

El dia de Sant Esteve, els joves de Centelles, armats de carabines i armes de fusell antiquats, cofats de barretina vermella, van a una masia del terme demanant un pi per a Santa Coloma. Amb permís del propietari, el qual s'honora en donar un tal obsequi, trien en la bosquíria l'arbre de més espès brancatge, rodó de copa i que els sembla millor a l'efecte que pretenen; amb gran rebombori d'escopetades el senyalen de la soca i hi ballen una corrandà. Aquest és l'acte de triar el pi.

El dia 30 de desembre la població es desperta en sentir tronar contínuament les carabines dels galejadors, els quals rondan ja pels carrers, aplegant-se al toc de matines al temple parroquial, on oeixen la primera missa. Esmorzen i marxen al bosc, i a cops de destrai tomben el pi ferit dies abans, fent-ne de la soca dos trossos iguals, deixant ben sencera la copa i un tros de soca prudencial (de l'alçada d'un home): es posa dret i lligat amb cordes dalt una carreta tirada per bous que ha fet cap al bosc amb el jovent.

Amb el pas calmos del bestiar arriben a la vila vora migdia i gairebé sempre pel cantó de l'antic portal de Sant Jaume, on els espera una música, la qual enceta la marxa ajuntant-s'hi les campanes del temple repicant tant com poden, afegint-s'hi per fi, els trons dels galejadors produïts per la pólvora.

Han administrat la festa dos joves: un de muntanya i un del pla, els quals conviden tot el jovent proporcionant-los armes i pólvora.

Tots junts (als qui s'hi uneix tot el poble) fan una entrada solemne, i el pi gronxadís per sobre de tothom i arran dels balcons, és conduït carrer avall de Sant Joan i del Socors fins a la Plaça Vella, al mig de la qual passa la carreta. Es fa una gran rodona i es balla la dansa que consisteix en una salutació de cortesia entre ambdós grups (els de muntanya i els del pla), i a través de la dansa s'intercanvien llurs balladores; segueix una rodona de germanor, cadena entrellaçada plena d'amor i distinció vers la companya forastera, fins que per mitjà d'un previ avis del capdanser, cerquen i retroben la donzella primitiva, que després d'un punt de galop mig-trencat, es van reunint ambdós grups separadament, fent-se una salutació final de comiat, coincidint amb les darreres notes de la música.

Es ja migdia: el pi és portat a l'església: el deslliguen i el pugen dret fins a l'atri del temple a pes de braços, on li fan donar voltes i més voltes mentre la quitxalla i les noies s'hi repengen tot cantant «ara balla el pi...»

S'entra sempre dret — a plom — fins al presbiteri, el lliguen per la soca i el pugen fins a mitja alçària del temple com a làmpara votiva; prèviament hi hauran lligat a la copa, ramells de pomes i neules. Això es fa davant de tothom i amb tota majestuositat.

A l'endemà, dia de la festa major, assisteixen a l'ofici, la Junta de galejadors i Autoritats locals, i es fa el canvi d'administradors que dura un any per l'altre.

El dia de Reis, després de l'ofici, és baixat l'arbre del seu lloc, i es lliura un ramell de pomes a l'Ajuntament, un altre ramell al senyor Rector, un tercer ramell a la Junta de galejadors i els restants al poble; la soca als Administradors i l'arbre al campaner.

Els vilatans que han obtingut pomes, solen lligar-se-les amb un tros de brancada de pi i guardar-se-la a casa fins l'any vinent, puix hi ha la creença que ultra tenir un objecte be-neït, els cura de mal de coll; en canvi, a altres els és el postre tradicional d'aquell dia.

Com a dades complementàries direm que el dia 22 de març del 1620, es rep la relíquia

ASPIRANTADO

EL PAPA DICE A LOS ASPIRANTES...

Tu ya sabes que estamos en el Año Santo Mariano. Hace cien años que el Papa Pío IX definió el Dogma de la Inmaculada Concepción de María y lo celebramos, por voluntad del Santo Padre, con un Año Santo. También sabes que este Año Santo empezó el día 8 de diciembre pasado. Y que en Roma el Papa Pío XII inauguró el Año Santo visitando la Basílica de Santa María la Mayor y dejando un gran ramo de flores en el monumento a la Inmaculada. Pero puede ser que no sepas que después el Papa habló a la Acción Católica. Y al final de su discurso dijo unas cuantas cosas que interesan a los Aspirantes. Lee:

«Y he aquí nuestra última palabra, que dirigimos a los niños y niñas que nos escuchan para manifestarles un deseo nuestro. ¿Recordáis cuánto os amaba Jesús y con cuánta ternura os acogía? Al hablar a las turbas Él os proponía como modelos para entrar en el reino de los cielos. También el Papa os ama como os amaba Jesús. Vosotros sois los predilectos del Papa, como erais la pupila de los ojos de Jesús.

Ahora bien, queridos niños, el Papa tiene necesidad de vuestra ayuda. ¿Tiene el Papa tantas angustias, tantos temores por la suerte de este mundo amenazado de ruina! ¿Queréis vosotros ayudar al Papa? ¿Queréis ayudar a la Iglesia a salvar a la humanidad en peligro? Alzad, pues, al cielo vuestros ojos limpios y puros. Unid vuestras pequeñas mane-

chas y ofreced a Jesús vuestra inocencia. Decid a Jesús que salve a la Iglesia, que salve a las almas. Sed con vuestra plegaria, con vuestros pequeños sacrificios, los ángeles protectores de toda la Acción Católica, que deposita en vosotros sus esperanzas. Ea, pues; vamos a arrodillarnos Nos mismo para recitar con vosotros una oración. Uníos a Nos para hacer dulce violencia a vuestra Madre celestial.

¡Oh Virgen bella como la luna, delicia del cielo, a cuyo rostro miran los bienaventurados y se reflejan los ángeles, haz que nosotros, tus hijitos, nos parezcamos a ti y que reciban nuestras almas un rayo de tu belleza, que no oscurece con los años, sino que brilla por eternidad!

¡Oh María, sol del cielo, devuelve la vida donde está la muerte y vuelve a aclarar los espíritus que están en tinieblas! Reflejándote en el rostro de tus hijos, concédenos un reflejo de tu luz y de tu fervor.

¡Oh María, fuerte como un ejército, da a nuestras filas la victoria! Somos muy débiles y nuestro enemigo se enfurece con gran soberbia. Pero con tu bandera nos sentimos seguros de vencerlo. Él conoce la fuerza de tu pie, él teme la majestad de tu mirada. Sálvanos, ¡oh María!, bella como el sol, fuerte como un ejército ordenado, nacido no del odio, sino de la llama del amor. Así sea.»

COSTUMS DEL TEMPS NADALENC

(Viene de la pág. 4)

de Santa Coloma (un os), portada de Roma per l'Ilustre centellenc Fra Joaquim, Soler de l'Ordre de Predicadors.

En el llibre d'administracions de la Parròquia, ja figura la festa del Pi l'any 1751 fins a principis del segle XIX, i també els Sants Llop i Santa Coloma com a patrons.

Sobre la relació del pi i Santa Coloma, és que aquesta fou cremada amb llenya de pi, i es deixa entendre que pot ésser un record del martiri de la Santa: el cert és que sortí il·lesa, puix que una pluja lleugera va apagar el foc i solament es consumí la llenya. Finalment, fou degollada durant la persecució de l'emperador Aurelià.

El breviari nou de París fixa la mort de la Santa i Verge de Sens, l'any 258 ó 273, que és quan l'emperador Aurelià féu un viatge a les Gàl·lies i guanyà una completa victòria a Chalons.

S'entreveu com Santa Coloma és també patrona dels forners (relació de la Santa amb la llenya de pi que gasten els forners). En moltes masies quan tanquen el forn, invoquen al Cel, l'encert de la fornada amb certes oracions, entre elles un Pare Nostre a Santa Anna, pastadora, i una altra a Santa Coloma, que doni bon pa i bon forn. La devoció fa creure una relació amb el turment del foc amb pi; tant és així, que els forners, un temps els fou confiada l'administració de l'altar de la Santa i el guarnissin amb brancatge de pi.

Amic lector, respecta i divulga els bons costums que trobis implantats arreu i invoca la Verge, que et doni llum als ulls per a saber veure el valor folklòric de les tradicions pairals que condueixen a la revalorització de la cultura del teu poble. — Josep Me Castells y Andilla